

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 946481/12

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אברהם שינדלר, הרב מימון נהרי, הרב ציון לודאילוז

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אורן בן)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אהובה ריגלר)

הנדון: אימתי מקים צו שבמסגרת הליכי 'ביזיון' בית הדין' זכות ערעור
בדומה לזו שבהליך פלילי?

החלטה

א. ביום י"ז בכסלו התשפ"ב (21.11.2021) נתן אחד הדיינים החתומים מטה החלטה כדלהלן
(ההדגשות נוספו):

לפנינו תיק "ביזיון בית הדין" שנפתח לכאורה בהתאם להחלטה קודמת שבה
הובהר כי המערער אינו זקוק להיתר מבית המשפט להגשת הערעורים שנכללו
בכתב הערעור הקודם שהגיש ושבנו כלל כמה נושאים גם יחד – מה שהביאנו
להוראה כי בצד הקביעה העקרונית הנ"ל נזקק המערער, כדי שדון בערעוריו,
לפתוח תיקים ייעודיים לכל נושא שבו הוא מבקש לערער.

נעיר כי בנוסף לאמור בהחלטות קודמות יש טעם נוסף לקביעה שאין המערער
זקוק להיתר מבית המשפט – בנוגע לסוגיית הביזיון, שכן מדובר לפי העניין
בהליכי ביזיון שנסובו סביב אכיפת החלטות שעניינן במעמד האיש, שלגביו
ודאי שאין המערער זקוק לרשות האמורה, ובנוסף לכך: הליך ביזיון שהוא
הליך בעל אופי פלילי למחצה והכולל את אפשרות האכיפה באמצעות מאסר
אינו הליך שיש מקום למונעו, אפילו כשמדובר בהליך שנפתח נגד החייב וקל
וחומר בהליך שבו מבקש החייב עצמו לפתוח – מכוחה של פקודת פשיטת
הרגל.

עם זאת מן העיון בטענות עולה לכאורה כי לא מדובר בערעור על החלטה
סופית של בית דין קמא בעניין זה אלא על החלטתו לחדש את ההליכים
בסוגיית הביזיון ועל איכריכתו אותה בחידוש הוראה קודמת שלו לצו
שיאפשר את בירור העובדות בעניין (כך לטענת המערער).

לכאורה אפוא מדובר בעניין המצריך בקשת רשות ערעור שבגדרה יש לנמק
גם מדוע אכן יש ליתן את הרשות כבר עתה ולא להמתין להכרעה סופית של
בית דין קמא בסוגיית הביזיון.

המערער יבהיר וינמק אפוא בתוך עשרה ימים מדוע לדעתו מדובר בערעור
שבזכות ולחילופין יתקן את הודעתו מהודעת ערעור לבקשת רשות ערעור,
שבגדרה כמובן יבהיר מדוע לטעמו יש ליתן את הרשות כעת (ותוך שיתייחס גם
לסוגיית מועד הגשת הבקשה).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. המערער בחר שלא לתקן את הודעתו לבקשת רשות ערעור אלא לעמוד על היותה ערעור בזכות ולנמק מדוע מדובר בערעור כזה.

לשיטתו, הערעור הוא ערעור שבזכות מאחר שסעיף 8(1) לפקודת ביזיון בית המשפט קובע כי: "צו המטיל עונש [...] על פי סעיף 6 יהא ניתן לערעור באותם התנאים הנוהגים בערעור על פסק דין פלילי המטיל עונש כיוצא בזה" ומאחר ש"בהליך פלילי כל ערעור על צו, אם ניתן או לא ניתן, הנו בזכות" כלשון המערער (ההדגשה נוספה). לקביעה זו לא צירף המערער אסמכתה או הפנייה לסעיף מסוים מחוק סדר הדין הפלילי, תשמ"ב – 1982, אלא הסתפק בהפניה כללית לחוק זה, אך בהמשך פירט וציין לסעיפים ספציפיים מן החוק – סעיפים 74(ב), (ה) ו(ו) וסעיף 108.

ג. לא נאריך לשווא בציטוט הסעיפים האמורים. ורק זאת נאמר:

1. סעיף 74(ב) האמור עוסק בחומר שהוא לפי הנטען חומר חקירה שלא הועמד לעיונו של הנאשם.

ברם הצו שאותו ביקש המערער מבית דין קמא אינו נוגע לחומר חקירה כלשהו אלא לחומר שלדעתו עשוי להפריך את האשמתו בביזיון בית המשפט, היינו ראיה שאולי מצויה בידי רשות שאליה הוא מבקש להפנות את הצו, ולא חומר חקירה שעל בסיסו נוצרה אותה האשמה או שהובא לפני בית הדין כלל.

אין באמור כדי לקבוע כי היה מקום או לא היה מקום ליתן את הצו, וודאי לא להכריע מתי היה או אם עוד יש מקום ליתנו, אלא כדי להבהיר ולחדד כי סעיף זה אינו נוגע לעניינו.

2. סעיף 74(ה) לאותו חוק מתיר הגשת ערעור על החלטה לפי "סעיף זה" (היינו סעיף 74 בכללו), אך משהחלטה אינה החלטה לפי סעיף זה, וכפי היוצא מהאמור לעיל כך הוא בעניינו – אין סעיף 74(ה) לו אומר דבר בנוגע לזכות הערעור עליה.

3. סעיף 74(ו) אף הוא אינו מעניק או גורע זכות ערעור או מגדיר צו שאפשר ליתן או שלא ליתן על פי סעיף זה (ושממילא תהיה זכות ערעור על החלטה בעניינו) אלא קובע כי האמור בסעיף זה לא יפגע בהוראות פרק ג' לפקודת הראיות. לעניינו מבקש המערער ללמוד מסעיף 23 לפקודת הראיות הנוגע למסמך שאותו ביקש לקבל באמצעות הצו המדובר.

ברם היכולת להזדקק למסמך זה כראיה, על פי פקודת הראיות, אין בה לבדה כדי לעשותו, גם לאחר הוראת סעיף 74(ו) האמור ל"חומר חקירה" כאמור בסעיף 74(ב) או כדי להעניק זכות עצמאית לבקש צו בעניינו של מסמך זה ולערער – על פי סעיף 74(ה) האמור – על החלטה שלא ליתנו, וממילא לעניינו אין התוצאה לאחר הוראת סעיף 74(ו) שונה מזו שהייתה בלעדיו, כאמור לעיל.

4. סעיף 108, ובצדק מציין המערער כי יש לו מקביל גם בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג, אכן מתיר לבית המשפט – ובעניינו לבית הדין – ליתן צו כאמור, ויכול היה המערער לציין לעניין זה גם לסעיף 3 לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז – 1956. אך אינו מחייב ליתן צו כזה ואינו מעניק זכות ערעור על החלטה שלא ליתנו.

גם כאן נשוב ונאמר: אין בדברים אלה כדי לקבוע כי בעניינו היה מן הדין ליתן או שלא ליתן את הצו המבוקש. עוסקים אנו כעת בשאלה אם קיימת זכות ערעור על ההחלטה שלא ליתנו שהיא החלטת ביניים מובהקת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

5. תוצאת כל האמור היא כי אף לו היה הליך ביזיון בית המשפט הליך פלילי במלוא מובן המילה ולא רק הליך בעל אופי פלילי למחצה כפי שהגדרנו בהחלטה שצוטטה לעיל, עדיין לא היה כל יסוד לקביעה כי יש למערער זכות ערעור על ההחלטה שלא ליתן את הצו האמור.

6. לבד מכל זאת פקודת ביזיון בית המשפט אינה קובעת כי הליכים בעניין זה יתנהלו כהליכים פליליים או כי יחולו עליהם כלל הוראות סדר הדין הפלילי. היא אף אינה קובעת כי לעניין זכות הערעור תיראה כל החלטה שעל פיה כהחלטה בהליך פלילי. ההפך הוא הנכון: הוראת סעיף 8(1) לפקודה, שעליו ביקש המערער להסתמך, היא כי "צו המטיל עונש [...] יהא ניתן לערעור", ומכלל הן אתה שומע לאו: צו המטיל עונש ניתן לערעור. צו שאינו מטיל עונש, ולא כל שכן החלטה שלא ליתן צו כזה, או כל החלטת ביניים אחרת – אינם מקימים זכות ערעור.

7. תוצאת האמור היא כי המערער לא ביסס את הטענה כי ערעורו – ערעור בזכות הוא. ומאחר שכך קמה וגם ניצבה הקביעה שעלתה בהחלטה הקודמת כקביעה לכאורית, ומעתה יצאה מכלל לכאורית והייתה לוודאית, כי הערעור שלפנינו אינו ערעור שבזכות.

משכך, בהעדר בקשת רשות ערעור ולא כל שכן בהעדר הרשות עצמה אין מקום לדון בערעור זה ודינו דחייה על הסף.

לכשתינתן החלטה סופית בהליכי הביזיון יוכל המערער, אם ירצה לערער עליה, להעלות את טענותיו בדבר מתן או אימתן צווי ביניים שהיו עשויים לסייע בבירור הטענות כלפיו או בבירור טענותיו שלו, במסגרת ערעור שיגיש – אם יחפוץ – על ההחלטה הסופית.

ד. המערער מבקש לערער במסגרת הליך זה גם על החלטות או אייחולטות של בית דין קמא בעניין בקשתו שלו לנקוט סנקציות בגין ביזיון בית הדין נגד המשיבה.

ראשית יוער כי לעניין זה היה מן הדין להגיש כתב ערעור נפרד ולפתוח תיק נפרד, שכן אומנם שני העניינים חוסים תחת מטריית פקודת ביזיון בית המשפט, אולם ברור לגמרי כי מדובר בשני הליכים נפרדים: בעניין זה מדובר בהליך שבו המערער מבקש (בבית דין קמא) והמשיבה משיבה, ובקודמו – להפך.

ולגופו של עניין: אף כאן אין החלטה סופית המקימה זכות ערעור.

המערער טוען בבקשתו האחרונה כי חוסר המעש מצידו של בית דין קמא כמוהו החלטה סופית הדוחה את בקשתו, אלא שעיון בתיק ובהחלטות, לרבות באלה שבכתב הערעור, מלמד כי קבוע דיון בעניינם של הצדדים, בהליך "הפחתת המזונות" שלו זיקה ישירה לבקשה זו (שכן המערער ביקש לנקוט סנקציה נגד המשיבה בשל טענה להפרת החלטות שעניינן המצאת מסמכים הנוגעים לתביעות שבענייני המזונות). העיון מלמד גם כי החלטת בית הדין קבעה כי הדיון (שמלכתחילה נקבע למועד מוקדם יותר ולאחר מכן נדחה למועד האמור בשל רצונו של בית הדין להמתין להכרעת בג"ץ בעתירתו של המערער) יעסוק גם בבקשה זו.

משכך טענת חוסר המעש נסתרת מן העובדות, ופטורים אנו אף מלדון בשאלה אם אכן יש לראות את חוסר המעש בהחלטה.

עולה מן האמור כי גם בעניין זה דין הערעור להידחות על הסף שכן אין כאן חוסר מעש שאפשר לראותו כהחלטה ולערער עליה, ואף אם נניח שחוסר המעש עד למועד מסוים או ההחלטה בדבר הדיון בבקשה במועד הדיון הקרוב ולא קודם לו הם בבחינת החלטה – ודאי שאין זו החלטה סופית "הגומרת את הדיון" והמקימה זכות ערעור.

ה. סוף דבר:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

1. ערעורו של המערער בסוגיית "ביזיון בית הדין" – על כלל חלקיו וטיעונו – נדחה על הסף בשל העדר זכות הערעור על ההחלטות שבעניין זה, שאינן אלא החלטות ביניים, מחד גיסא, והעדר בקשת רשות הערעור – מאידך גיסא.

2. התיק ייסגר.

3. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום ל' בכסלו התשפ"ב (4.12.2021).

הרב ציון לודאילוז

הרב מימון נהרי

הרב אברהם שינדלר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה